تفاوت ارتضی و قبول حمد، تفاوت بین انشاء و امتثال

شاگرد: سؤال دیگر این است که «ارتضاه لخلقه» تفاوتش با «وأوجب قبوله علی نفسه» در چیست؟ «ارتضاه» یعنی پسندید و قبول کرد؟ بعد قبول حمد به چه معنا است؟

استاد: شاید چیزی که در نماز می‌خوانیم همین باشد. در رکوع وقتی سر بر می‌داریم چه می‌گوییم؟ «سمع اللّٰه لمن حمده». این دعا است؟ اخبار است؟ انشاء است یا اخبار است؟ «سمع اللّٰه لمن حمده»؛ من حمد خدا کردم و خدا هم شنید. دارم خبر می‌دهم. یا نه، می‌گوییم «سمع اللّٰه»، یعنی خدا بشنود. این بشنود یعنی قبول کند. دعا می‌کنم. گاهی ما حمد می‌کنیم و خدا نمی‌شنود. یعنی بالتشبیه اگر بخواهد گوش بدهد، اصلاً به این حمد گوش نمی‌دهد. این دعا است یا اخبار؟ مواضعی هست که جملات تاب هر دو را دارد. از جاهای زیبای زبان عربی مواضعی است که بین اخبار و دعا است. خُب در اینجا «اوجب» به چه معنا است؟ یعنی «ارتضاه لخلقه و سمعه». وقتی هم حمد می‌کند به حمد آنها گوش می‌دهد. «اوجب قبوله علی نفسه»، اینکه از آنها می‌پذیرد.

شاگرد: تفاوت «ارتضاه» با «قبوله» در چیست؟ چون «حمد مرتضی» یعنی حمد مقبول.

استاد: بین آنها یک امتثال محقق است. «بالحمد الذی ارتضی اتیانه قبل الاتیان»؛ مثل انشاء حکم شرعی است. «ارتضاه لخلقه»؛ از حیث حکم استحباب دارد، وجوب دارد. بعد وقتی امتثال آمد، «اوجب قبوله»؛ آن چیزی را که امتثال کرده‌اند، قبولش را بر خودش واجب می‌کند. پس این دو جمله برای دو مرحله قبل از امتثال و بعد از امتثال است. عالم ملاک، عالم بعد از امتثال و ترتب اثر است. ارتضاه لنفسه، برای فضای ملاک است. «اوجب قبوله» فضای ترتب اثر است. حضرت علیه السلام هر دوی اینها را بیان می‌کنند.

بازبینی #2
ایجاد شده 28 آذر 2024 14:10:58 توسط ... .
به روزرسانی شده 11 فوریه 2024 10:05:51 توسط ... .